

Prof. MUDr. Alexander Reháč, DrSc., zakladateľ modernej slovenskej dermatovenerológie

*Profesionálna odbornosť nemá ani
ideologický ani politický rozmer,
preto je najlepšou zárukou prosperity
jedinca i národa*
Reháč

Mladším pre poučenie, starším na pripomenutie a obom na zvýšenie národnej hrdosti.

Prof. MUDr. Alexander Reháč, DrSc., je mimoriadnou osobnosťou nielen slovenskej a českej modernej dermatovenerológie, ale aj v zahraničí – Iraku a Kuvajte. Môžeme mu byť vďační za založenie pediatickej dermatovenerológie a jej nadčasovému nasmerovaniu. Jeho mimoriadna schopnosť predvídať potreby rozvoja nášho odboru pramenila z nesmiernych praktických skúsenosti z vlastného života, neobyčajného rozsahu vedomosti všeobecných aj odborných, znalosti cudzích rečí a schopnosti, húževnatosti a vytrvalosti presadiť veci, ktoré v dobe realizácie nadriadení ani nechápali.

Dovoľte mi pri príležitosti jeho významného životného jubilea pripomenúť mladším kolegom, ktorí nezažili jeho pracovné tempo, spôsob myslenia realizácie zámerov, životnú cestu pána profesora, ktorá bola významne ovplyvnená poryvmi doby, spoločenskými zmenami pred druhou svetovou vojnou, počas nej a v období po nej.

Pán prof. Reháč sa narodil 1. 2. 1918 v Salonte v Rumunsku. Pre vylúčenie možnosti vzniku omylu – nie je Rumun, ale Slovák, ktorý sa narodil v kraji, kde sa vysťahovali Slováci v ťažkých dobách Rakúsko-Uhorska. V roku 1918 sa presťahovali do Skalice. Tu ukončil základné vzdelanie aj stredoškolské vzdelanie. Maturoval v roku 1936. Vyrastal v prostredí učiteľskej rodiny, kde bol podporovaný v túžbe po poznaní, vzdelaní, ale aj praktických schopnostiach. Tam dostal základy pre cudzie reči, tam sa

zrodila jeho celoživotná láska a umelecký pohľad cez objektív fotoaparátu. Táto hlboká múdrosť jeho otca sa uplatnila oveľa neskôr, keď sa začal venovať pedagogickej, vedeckej práci a umelecký pohľad cez fotoaparát mu zostal potešením počas celého života a najmä na dôchodku. Ambície, túžba po vedomostiach a vzdelaní zaviedli mladého Alexandra Reháča na vysokú školu – Lekársku fakultu v Bratislave. Predvojnové prostredie, duševne bohatý akademický život, viedli k upevneniu jeho ideologického presvedčenia. Bol aktívnym študentom v spolku, kde sa riešili otázky spoločenskej nerovnosti, národného povedomia, boj proti nastupujúcemu fašizmu. Promovaný bol v roku 1942. V čase plnenie vojenskej prezenčnej služby bol odvelený na front ako člen slovenskej armády proti ZSSR. Prebehol na stranu protivníka a ako lekár sa významne podieľal na organizovaní a akciách Československej armády v II. paradasantnej brigáde. Zabezpečoval zdravotnícku službu bojov o Duklu, v Slovenskom národnom povstaní a partizánskom hnutí, vydržal pochod smrti cez hrebeň Nízkych Tatier. Plnil rôzne funkcie, ale predovšetkým bol lekárom, humanistom. Po potlačení povstania bol istý čas v ilegality, veď mu hrozil trest smrti. Za aktivity v oslobodzovaní štátu bol vyznamenaný 9-timi vysokými vojenskými vyznamenaniami, naposledy v roku 1992 mu bolo udelené Vyznamenanie M. R. Štefánika 4. triedy (1992). Je udivujúce koľko prežil za svojich 27 rokov. Žáryho kniha Azúrová anabáza je iba „slabým odvarom z čaju“ v porovnaní s jeho aktívnou účasťou v oslobodení našej vlasti.

Po ukončení vojny pracoval do 1. 2. 1946 doktor Alexander Reháč v armáde. Jeho túžba po nových poznatkoch, túžba, možno zdedená, stať sa pedagógom a vedcom, viedla na Kožnú kliniku Lekárskej fakulty UK. Mal šťastie. V tom čase sa tam stretol mladý ambiciózný kolektív (Chmel, Reháč, Hegyi a ďalší) a dermatovenerológia ako odbor mala významné spoločenské objednávky – boj proti pohlavným a infekčným kožným chorobám, proti tuberkulóze, zdravotná výchova, ozdravenie kolektívneho poľnohospodárstva, prevencia chorôb z povolania. Nastalo obdobie rozvoja štúdií o príčinách chorôb všeobecne, rozvoj patologickej anatómie, elektrónovej mikroskopie, imunohistochemie, rozvoj imunológie a alergológie.

Mladý ambiciózný lekár s mimoriadnymi organizačnými skúsenosťami sa stal vynikajúcim pedagógom, zakladateľom histologického laboratória, fotolaboratória. Z týchto oblasti boli prvé vedecké publikácie v domácej aj zahraničnej literatúre.

Mimoriadne významným činom pre rozvoj modernej slovenskej dermatovenerológie bolo, že inicioval oživenie československej dermatovenerologickej spoločnosti ako prvý tajomník jej povojnovej slovenskej odbočky. To zvýšilo presťž kliniky a otvorilo styky s pražskými školami a brnenskou školou.

Cielavedomou prácou zbieral klinické obrazy dermatóz, pretože pociťoval nedostatok študijného materiálu pre študentov a lekárov. Napísal *Venerológiu* (syphilis) (1953), ktorá mala tri ďalšie vydania, v spolupráci s Chmelom a Hegyim *Laboratorne vyšetrovacie metódy v dermatológii* (1954) a *Diagnostický atlas kožných chorôb* (1955). Výsledky histologických štúdií diferenciacie rohovatenia, vlasových štruktúr a diferenciacie keratínových štruktúr v bazalióme boli uverejnené v mnohých vedeckých publikáciách v Československu aj v zahraničí (3x Neoplasma). Boli aj náplňou jeho habilitačnej práce – *Rozbor prejavov diferenciacie bazaliómu metódou komplexného hodnotenia závislosti* (1958), knižnej publikácie *Problémy morfológie, histogenézy a posudzovania subepidermálnych epitelíomov* (1962), ktorá bola podkladom aj pre získanie hodnosti profesora a vedeckej hodnosti doktora vied. Tejto problematike sa venoval do roku 1967.

Už počas práce na Kožnej klinike sa začal venovať problematike kožných a pohlavných chorôb u detí. Pochopil nielen osobitosti štruktúry a funkcií kože detí, ale aj špecifiká psychického vývoja detí a potreby komplexnej nielen dermatologickej starostlivosti.

Osobným pričinením sa zaslúžil o vznik najskôr oddelenia (1960) a od roku 1962 Detskej dermatovenerologickej kliniky. Prof. Rehák bol jej prvým prednostom, určil jej náplň aj zameranie na alergodermatózy. Ako pedagóg pochopil budúce narastanie týchto civilizačných chorôb, ako aj dôležitosť postgraduálneho vzdelávania a preto zabezpečil zriadenie Laboratória klinickej alergológie a imunológie ako súčasť Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov. Z tejto oblasti sám, alebo so spoluautormi publikoval mnohé vedecké práce zamerané na osobitosti imunitového systému chorých s atopickou dermatitídou.

Pre potreby pregraduálnej výučby pediatického smeru spolu s doc. Drgoncom napísali *Vybrané kapitoly z pediatickej dermatovenerológie* (1965), ktoré mali ďalšie vydania v rokoch 1968 a doplnené o nové poznatky v 1972. Nazbierané vedomosti, dokonalá znalosť angličtiny, túžba po nových vedomostiach z tropickej medicíny, overiť si organizačné schopnosti ho viedli k tomu, že prijal výzvu na odbornú pomoc medicíne v Iraku. V rokoch 1967 až 1970 zmodernizoval výučbu dermatovenerológie na Univerzite v Mosule a zanechal im dar pre potreby výučby *Manual of Dermatology and Venereology* (1971). Získané skúsenosti využil v napísaní modernej učebnice pre pregraduálnu a postgraduálnu výučbu dermatovenerológie spolu s prof. Chmelom: *Dermatovenerológia* (1975). Táto učebnica viac ako štvrtstoročie slúžila dermatovenerológom ako základ pre atestáciu I. a II. stupňa. V roku 1977 schválilo MŠ SSR vysokoškolskú učebnicu Alexander Rehák, Ján Drgonec: *Dermatovenerológia pre pediatrov* (1978).

Druhou v tom čase úplne novou oblasťou, do ktorej sa prof. Rehák zapojil, bola kompiuterizácia československého zdravotníctva. Mimoriadne aktívne sa zúčastnil na zriadení Ústavu pre bioniku v Bratislave a na vypracovaní algoritmov vyšetrení dermatóz. Nesporne veľkou stratou pre odbor bol jeho odchod do Kuvajtu (1977–1985). Bohaté skúsenosti využil v zorganizovaní modernej výučby na novovzniknutej fakulte medicíny. Ocenením jeho prínosu pre Kuvajtské zdravotníctvo bolo, že bol menovaný za poradcu ministra zdravotníctva, čo s ohľadom k tomu, že nebol občanom Kuvajtu, je mimoriadne ocenenie.

Slúži mu ku cti, že nemyslel iba na seba, ale aj tu vytvoril podmienky na pobyt mnohých expertov z Československa. Po návrate ukončil aktívnu pracovnú činnosť, ale záujem o odbor neúfchol. V roku 1999 bol ešte v predsedníctve na I. Slovenskom kongrese dermatovenerológov so zahraničnou účasťou v Bratislave. Ovláda jazyk anglický, nemecký, ruský. Publikoval 9 knižných publikácií, viac ako 75 vedeckých publikácií v československej a zahraničnej tlači, predniesol okolo 150 vedeckých prednášok a neurčený počet odborných prednášok. Bol pedagógom, ktorý svojimi prednáškami získal uznanie ako medzi dermatovenerológmi, tak pediatrami a alergoimunológmi.

Prof. Rehák dokázal využiť svoje bohaté odborné vedomosti nielen ako pedagóg a vedec, ale aj ako lekár špecialista. S bravúrnou schopnosťou diferenciálnej diagnostiky riešil aj tie najzložitejšie prípady, s empatickým prístupom k dieťaťu podľa veku, aj k rodičom.

Mimoriadny význam pre dokumentáciu, výučbu a vedeckú prácu bola fotodokumentácia klinických prejavov. Zo záberov bohatej zbierky diapozitívov je dodnes možné poznať jeho vedomosti o vplyvoch osvetlenia, uhle záberu a význame pozadia.

Prof. Rehák je uznávaný umelec svetla. Jeho pohľad a filozofiu na okolitý svet bolo možné obdivovať na výstavách umeleckých fotografií (Kvety púšte a ďalšie).

Náš jubilant má mimoriadne zásluhy na vzniku Slovenskej dermatovenerologickej spoločnosti, ako vetvy Československej dermatologickej spoločnosti J.E. Purkyně, z ktorej sa po federatívnom usporiadaní v roku 1969 vytvorila samostatná Slovenská dermatovenerologická spoločnosť.

Prof. Rehák okrem pedagóga, vedca, lekára, je aj humanistom, umelcom, ktorý žil a tvoril v zložitých poryvoch doby. Je príslušníkom pokrokovej inteligencie, angažoval sa za všetko pokrokové a prospešné pre spoločnosť. Nehľadiac na svoje výhody, pracoval vo výboroch odborných spoločnostiach, bol členom mnohých vedeckých rád, fakultných komisiách na Lekárskej fakulte aj ILF. Vykonával funkciu prodekana na Lekárskej fakulte UK a mnohé funkcie vo verejnom živote. Za svoje pracovné a občianske zástoje bol ocenený dvoma rezortnými vyznamenaniami, medailami Univerzity Komenského, Lekárskej fakulty, Slovenskej lekárskej spoločnosti, čestným členstvom v Slovenskej a Československej dermatovenerologickej spoločnosti.

Prof. Alexander Rehák je nesporne mimoriadnou osobnosťou nielen slovenskej dermatovenerológie, na ktorú môžu

byť hrdí ako dermatovenerológovia, tak aj celé Slovensko. Prejavoval sa mimoriadnou cieľavedomosťou, nadčasovým rozhľadom, čo pramenilo z jeho hlbokých vedomostí, pracovitosťou, húževnatosťou, ktorými sa zmocňoval podstaty problémov. Navyše bol empatický a spravodlivý k spolupracovníkom, napriek tomu, že prevažná časť jeho pracovných aktivít spadala do obdobia, kedy boli pracovníci zatriedovaní osobitnými pravidlami. On robil iba to, o čom bol presvedčený, že je správne a čestné. Stojí mu ku cti, že od týchto kritérií neodstúpil dodnes.

Jasnú myseľ, ktorú mu možno aj závidieť, potvrdil a dúfajme, že nie v poslednej knihe *Medicína a náboženstvo* (2006).

Jubilantovi ďakujeme za vykonanú prácu v prospech medicíny a osobitne dermatovenerológie a želáme mu, aby svoje krédo plnil ešte dlhý čas, aby mu slúžilo zdravie, aby mal radosť z pohľadu cez svoju zrkadlovku, aby mal potešenie zo života.

Ad multos anos

*Doc. MUDr. Tibor Danilla, CSc.
prednosta Detskej dermatovenerologickej
kliniky LF UK a DFNSP Bratislava*

COSMODERM XIIKongresové centrum Holiday Inn,
Praha 18.-19. 4. 2008 **PROGRAM****PROGRAM 18. 4. 2008**

Od	Do	Téma	Přednášející příjmení	jméno	Země
09.00	09.45	REGISTRACE			
09.45	09.55	Úvodní koncert			
09.55	10.00	Přivítání	Hercogová	Jana	CZ
10.00	11.40	SOUČASNÉ TRENDY V MODERNÍM POJETÍ ESTETICKÉ MEDICÍNY			
10.00	10.20	Karboxyterapie v kombinaci s ostatními metodami	Zelenková	Hana	SR
10.20	10.40	What's new in dermatocosmetology?	Lotti	Torello	IT
10.40	11.00	Minimal invasive surgery for axillary hyperhidrosis	Wollina	Uwe	GE
11.00	11.20	Hypertrofické a keloidní jizvy - příčiny a možná řešení	Edriss	Ahmed	EG
11.20	11.40	Pixel radiofrequency (The new device for the aesthetic treatments)	Kaliterna	Dinko	HR
11.40	12.00	Coffee break			
12.00	13.40	KOŽNÍ BARIÉRA V DERMATOLOGII A KOSMETOLOGII			
12.00	12.20	Non-invasive diagnostic methods in dermatocosmetology	Leroy	Frédéric	FR
12.20	12.40	Skin barrier function	Giannetti	Alberto	IT
12.40	13.00	Hormonální stárnutí kůže	Litvik	Radek	CZ
13.00	13.20	Atopic dermatitis - cosmetic aspects	Rubins	Andris	LT
13.20	13.40	Role of emollients in the therapy of chronic dermatoses	Szepietowski	Jacek	PL
13.40	14.30	Lunch break			
14.30	16.30	EYROPSKÝ DEN MELANOMU			
14.30	14.50	Kožní nádory v našich ambulancích	Pizinger	Karel	CZ
14.50	15.10	Dermatoskopie některých kožních nádorů	Pock	Lumír	CZ
15.10	15.30	Melanom: rizik.faktory, klasif., dispenz., prognóza, lab.vysetř., sentinel.uzlina	Pizinger	Karel	CZ
15.30	15.50	Terapie melanomu	Vantuchová	Iveta	CZ
15.50	16.10	Vlastní zkušenosti z dispenzarizace pacientů s melanomem	Krajsová	Ivana	CZ
16.10	16.30	Význam fotoprotekce v prevenci melanomových a nemelanomových nádorů	Litvik	Radek	CZ
16.30	16.50	Panelová diskuze			
16.50	17.10	Coffee break			
17.10	17.40	SATELITNÍ SYMPOSIUM MEDAPHARMA			
17.10	17.25	Actinic keratosis		TBD	
17.25	17.40	Aldara		TBD	

PROGRAM 19. 4. 2008

09.00	10.40	OBLIČEJ VŽDY NA PRVNÍM MÍSTĚ?			
09.00	09.20	Mesolis	Koutná	Nina	CZ
09.20	09.40	Kazuistiky obličejových dermatóz	Nevoralová	Zuzana	CZ
09.40	10.00	Kosmetické komplikace biologické léčby	Piechna	Anna	PL
10.00	10.20	4.generace výplňových materiálů	TBD	Medicontur	HU
10.20	10.40	Coffee break			
10.40	12.00	PLASTIKA JEN PRO KRÁSU?			
10.40	11.00	Kožní nádory obličeje a jejich řešení	Kufa/Měšťák	Roman/Jan	CZ
11.00	11.20	Naše zkušenosti s frakčním CO ₂ laserem	Brychta	Pavel	CZ
11.20	11.40	Možnosti chirurgického řešení rozsáhlých kožních nádorů	Kufa/Měšťák	Roman/Jan	CZ
11.40	12.00	The fractional lasers	Kaliterna	Dinko	HR
12.00	12.20	BUDOUCNOST: NOVAVOICE - přepis hlasu do psaného textu	TBD	Novasoft	CZ
12.20	13.20	SATELITNÍ SYMPOSIUM BIOMEDIC-LHA PEELING	Rasochová	Eva	SK
13.20	14.00	Lunch break			
14.00	15.20	BODYCONTOURING - IDEÁLNÍ KŘIVKY?			
14.00	14.20	Liposukce invazivní	Urban	Karel	CZ
14.20	14.40	Ultrazvuk a kůže	Doležal	Ladislav	CZ
14.40	15.00	Liposukce neinvazivní	Inglefield	Chris	UK
15.00	15.20	Liposukce neinvazivní	Ascher	Benjamin	FR
15.20	16.20	DEKORACE KŮŽE-MOŽNOSTI A MEZE			
15.20	15.40	Děti jako malované	Čapková	Štěpánka	CZ
15.40	16.00	Ingredients-hádanka pro spotřebitele i lékaře	Vocílková	Andrea	CZ
16.00	16.20	Alergie na kosmetické přípravky	Dastychová	Eliška	CZ
16.20	16.40	SLOSOVÁNÍ, ZÁVĚR			
13.20	17.00	WORKSHOP	Medicontur		
13.20	17.00	WORKSHOP	Nimotech		
13.20	17.00	WORKSHOP	Novasoft		